

## Речник на думи и понятия по история и цивилизация за 7 клас

<b>Агора</b>	<b>Название на градския площад в гръцкия полис</b>
Акведукт	Мост-канал, по който водата протича над река, долина и др., за да достигне до римския град
<b>Акропол</b>	<b>Укрепената част в елинския град</b>
<b>Амфитеатър</b>	<b>Полукръгла или кръгла постройка за зрелища, в която местата са стъпаловидно разположени около арената, всеки следващ ред е по-висок от предходния</b>
Амфора	Античен съд с две дръжки, с тясно гърло и заострено дъно
Анали	Летопис, хроника; исторически събития, редставени в хронологичен ред
Аргонавти	Участници в еспедицията на героя Язон с митичния кораб „Арго” до Колхида (Грузия), за да донесат Златното руно
<b>Аристокрация</b>	<b>Висшето съсловие с благороден (знатен) произход, което разполага с привилегии и власт</b>
Арсенал	Складиране на оръжия или бойни припаси
<b>Археология</b>	<b>Букв. - „наука за древността”; наука за изследване на материалните исторически източници</b>
Архонт	Буквално „този, който командва”, висши служители в Атина, 9 на брой, избирани за срок от 1 година
Астрология	Сбор от правила за предсказване на земните събития и човешките съдби по разположениет ои влиянието на звездите
Астрономия	Наука за небесните тела и Вселената
<b>Ахейци</b>	<b>„Първите гърци”</b>
Базилика	Най-разпространената публична сграда в римския град, в която се помещавали градската борса, търговските кантори и пазара; от края на III в. – християнски храм
<b>Буквено писмо</b>	<b>Писменост, при която всеки знак означава звук; записва се как звучи думата</b>
<b>Варварин</b>	<b>У древните гърци и римляни, пренебрежително название към всеки чужденец, който не разбира езика им и не познава тяхната култура</b>
Ветерани	Стари и опитни войници от римската армия, които след завършване на службата си получавали земи и пари
Вето	Букв. „забранявам”; правото на народния трибун в Рим да налага забрана върху решенията на Сената
Вселенски събор	Събор с участие на представители от цялата християнска църква, на който се взимат решения относно вярата и църквата, задължителни за всички християни
Гимназион	Сграда за обучение на игражданите във военното изкуство чрез физически упражнения
<b>Граждани</b>	<b>В Древна Елада – свободните хора, които участват в управлението на полиса, имат не само задължения, но и права</b>

Демагогия	Преднамерено въздействие върху чувствата на хората чрез лъжливи и примамливи обещания за постигане на користни цели
Демокрация	<b>Форма на държавно управление. В Древна Елада – пряко участие на всеки гражданин в управлението на полиса.</b>
Диктатура	<b>Еднолично управление, осовано на силата на армията</b>
Долмен	<b>Гробница от масивни каменни блокове през бронзовата и желязната епоха</b>
Драконт	<b>Законодател в Атина</b>
Държавен апарат	Съвкупност от органите на държавното управление
Дякон	Помощник на свещеника в богослужението
<b>Еволюция</b>	<b>Постепенно развитие</b>
Едикт	Важна заповед или разпореждане на римския император
Едили	Висши магистрати, които се грижели за реда в Рим, за продоволствията и за уреждане на обществените игри
<b>Експанзия</b>	<b>Проникване, нашествие</b>
<b>Елинизъм</b>	<b>Епохата между IV – I в. пр. Хр., когато в границите на създадената от Александър Македонски империя се осъществява взаимното проникване на елинската и източната култура. През тази епоха науката, изкуството, литературата и философията достигат изключителни постижения.</b>
Епископ	Висш църковен служител
<b>Ера</b>	<b>Голям период от време</b>
Естетика	Наука за изкуството; усет за красота
Етика	Съвкупност от норми и правила за поведение. Морал, както и учението за морала, за неговото развитие и принципи
<b>Зикурат</b>	<b>Храм на божество в Месопотамия, който има форма на стъпаловидна пирамида</b>
Идолна пластика	Фигурки на хора или животни, изработвани от камък, кост, метал, притежаващи магическа сила
Илоти	Название на робите в Древна Спарта, кокореното мастно население, което обработвало парцела земя на спартанеца
<b>Император</b>	<b>По време на римската република звание, давано на военачалници, приели триумф; от нач.на III в. официална титла на владетеля на римската държава</b>
<b>Империя</b>	<b>Огромна по територия държава, в която съжителстват различни по произход народи, религии и култури</b>
<b>Индоевропейци</b>	<b>Индоевропейци – езикова и етническа общност, говореща на един език, разпаднала се през IV хил.пр.Хр.; съвременни индоевропейски народи са славянските (българи, сърби, руснаци, поляци и др.), гермаци, англичани и др.</b>
Инсула	Букв. „остров“; зстроено с жилища правоъгълно пространство в Римски град, очертано от пресичащите се под прав ъгъл градски улици; многоетажна жилищна сграда
Йерархия	Спрого определен ред на длъжностите
<b>Йероглиф</b>	<b>Символ от образното писмо на Древен Египет. Един</b>

	<b>Йероглиф предава дума, понятие, мисъл.</b>
Кавалерия	Конна армия; конница
Кадилница	Окачен на верига малък съд с жар и тамян, с който се кади по време на религиозните обреди
Кивот	Свещен сандък, в който се пазели скрижалите с Десетте божии заповеди
<b>Клинописи</b>	<b>Писмени знаци на шумерите, които означават отделни срички или думи.</b>
<b>Колонизация</b>	<b>Процес на заселване на нови, чужди територии</b>
<b>Колония</b>	<b>Селище, създадено от заселници</b>
Космополит	Човек, който живее и работи в различни страни; гражданин на света
Кохорта	Основната военна единица в римския легион, в която влизали около 480 човека
Кратер	Античен съд за смесване на вино и вода
Култура	В археологията - състояние на обществения, стопанския и умствения живот в една или друга епоха
Латифундия	Огромно поземлено владение в римската държава
Легат	Сенатор, изпратен с мисия в чужда държава, пратеник
Легион	Основна бойна единица в римската армия (6 000 души)
<b>Лугург</b>	<b>Законодателят на Спарта.</b>
Магистрат	Лице, което заема висша държавна длъжност в Рим; висш служител
<b>Метрополия</b>	<b>Град или държава, които са създали колонии</b>
<b>Минойска цивилизация</b>	<b>Цивилизацията на остров Крит. „Първите европейци”.</b>
Мистерии	Религиозни празненства само за посветени
<b>Мит</b>	<b>Разказ за приключения на богове и герои, в който в древността хората намирали отговор и на въпроси, свързани с възникването на света и появата на човека, обяснения за природни явления и др.</b>
<b>монархия</b>	<b>Форма на държавно управление, при която върховна власт принадлежи на един човек и е наследствена.</b>
<b>Монотеизъм</b>	<b>Вяра в един бог</b>
Музи	Название на деветте богини, смятани за покровителски на науката и изкуствата, вдъхновителки на поети, артисти и учени
<b>Неолитна революция</b>	<b>Преходът от лов към животновъдство и от събирателство към земеделие</b>
Номарх	Управител на област (нома) в Древен Египет, назначен лично от фараона и подчинен пряко на него
<b>Обелиск</b>	<b>Каменна колона с четиристранна форма, на която има надписи</b>
Обсерватория	Сграда за наблюдение и изследване на небесните тела
<b>Олигархия</b>	<b>Форма на държавно управление, съсредоточено в ръцете на няколко знатни богати семейства от аристокрацията</b>

<b>Омир</b>	<b>Древногръцки поет, автор на „Илиада” и „Одисея”.</b>
Пантеон	Всички божества в дадена политеистична религия
<b>Папирус</b>	<b>Тревисто растение, от което в древността се изработвал материал за писане; така наричали и самия материал за писане</b>
<b>Пергамент</b>	<b>Специално обработена кожа, използвана през древността за писане</b>
Питос	Голям керамичен съд за съхранение на зърно и други продукти, вкопан в земята
Плебс	Низшите слоеве на градското население в Римската държава
<b>Полис</b>	<b>Град-държава в древна Елада. Включва града и прилежащите му територии</b>
<b>Политеизъм</b>	<b>Вяра в много богове</b>
Презвитер	Свещеник
Претор	Виш магистрат в Рим, който имал съдебна власт; след III в. пр.Хр. – управител на провинция
Преторианци	Личната гвардия на римските императори
Префект	Букв. „стоящ начело”; название на лице в римската държава, което изпълнява специална задача в управлението или военно ръководство
Провинция	Страна, въвн от Италия, покорена от римляните чрез война
Проза	Литературно творчество в немерена реч; разкази, романи, пътеписи, есета и др.
Пуни	Римско название на картагенците
Резиденция	Място където рестоаянно или временно пребивава държавният глава (монарх) или високопоставен служител
<b>Религиозен култ</b>	<b>Почит и служене на дадено божество, свързани с извършването на определени ритуали</b>
<b>Република</b>	<b>Букв. „общо дело”; форма на управление, при при която властта в държавата принадлежи на избрани за определен срок органи на властта</b>
Романизация	Процес на възприемане на римския бит и култура от покорените народи в Римската империя
Сатрапия	Административна област в Персийската империя, чийто управител (сатрап) е назначен лично от царя. Обикновено територията ѝ обхваща един народ.
Светилище	Място, посветено на божество, където се извършвали определени ритуали и жертвоприношения
Седемте чудеса на света	Строителни паметници и произведения на изкуството, които поразявали със своите необикновено големи размери, техническа сложност на изпълнението и великолепието: Египетските пирамиди, висящите градини на Семирамида във Вавилон, храмът на Артемида в Ефес, статуята на Зевс в Олимпия, гробницата на Мавзол в Халикарнас, Родоският колос, Александрийският фар
Семити	Сборно название за народите, които в древността населявали големи територии в Близкия и Средния изток. Днес семити са

	арабите и евреите.
<b>Сенат</b>	<b>Съветът на старейшините, висшият държавен орган в Римската република</b>
синагога	Еврейски молитвен дом
Скрижали	Каменни плочки с Десетте Божии заповеди, които Бог дал на Моисей на Синайската планина
Театър	Постройка за представление
Терми	Обществени бани в Древния Рим
<b>Тирания</b>	<b>Форма на държавно устройство, естенована по насилствен път и основаваща се на управлението на един човек</b>
Толерантност	Търпимост към чуждо поведение и мнение, към чужда религия
<b>Тотемизъм</b>	<b>Почитане на животно като родоначалник (тотем) на племето</b>
Трибали	Едно от тракийските племена, населяващо земите между Стара планина и реките Морава, Дунав и Искър
<b>Триумвират</b>	<b>Съюз, управление на трима души</b>
Фаланга	Бойна формация на тежката пехота, използвана през античността
<b>Фараон</b>	<b>Титла на владетеля на Древен Египет</b>
<b>Философия</b>	<b>Букв. „Любов към мъдростта“; наука за мъдростта</b>
Форум	в Римската цивилизация - главният градски площад; търговски, финансов, политически и садебен център
Хети	Идноевропейско племе, което се заселва през II хилядолетие пр.Хр. в Мала азия. През XVII в. пр.Хр. създават голяма държава, която четири века по-късно се разпада. Използват клинописното писмо
Хитон	Вреха в древна Елада, използвана и от мъжете, и от жените; била подобна на риза, често без ръкави
<b>Хомо сапиенс</b>	<b>„разумен човек“</b>
Хоплит	Елински тежковъоръжен пехотинец
Ценз	Условия (възраст, образование, имущество и др.) за заемане на дадена длъжност
Цензор	Римски магистрат, озвършвал оценки на имуществата, бдял за морала
Цивилизация	1. Висша степен на развитие на човешкото общество с развито изкуство, духовен живот, управление и др. 2.
<b>юдаизъм</b>	<b>Религията на евреите</b>
юридически	Който се отнася до правото; правен; свързан със законите

Използвани източници: учебник по история и цивилизация на издателство ["Булвест 2000"](#), автори: Васко Арнаудов, Цветан Цветански, Екатерина Михайлова .